

Úvod do filozofie

Slovo filozofie pochází z řečtiny: „*filein*“ znamená milovat, „*sofia*“ – moudrost.

Filozofické otázky se týkají bezprostředně každého. Filozofie začíná otázkami, které vyvstávají, když důvěrně známý svět náhle ztratí svou samozřejmost a stane se problémem. Každý z nás je schopen na základě zkušenosti na tyto otázky odpovídat.

Otázky filozofie a různé varianty jejich řešení vyjadřují zkušenosti mnoha generací. Mezi nejčastěji vyslovované patří: „Co je po smrti?“ „Co je spravedlnost?“ „Co je dobro a co zlo?“ „Proč jsme tady?“ „Proč vůbec něco existuje?“ „Jak vznikl svět?“

Problém počátku:

1. **Zkušenost** – východisko veškerého filozofování. Můžeme říci: filozofie na počátku nepředpokládá nic jiného než zkušenostní svět, odkrývaný běžnou řečí.

2. **Údiv** – filozofování často začíná v tzv. „mezních situacích“, např. tváří v tvář smrti, v boji, utrpení, v situaci provinění atd. Údiv je postoj člověka milujícího pravdu. Sókratova věta: „Vím, že nic nevím“ stála na počátku jeho filozofování.

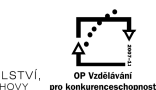
3. **Pochybování** – ztrátou samozřejmosti se zkušenostní vědomí zpochybňuje. Člověk se snaží podrobit zkušenostní svět kritice a dosáhnout nové, základní jistoty. To však dokáže pouze tehdy, když svou pochybnost překoná.

Filozofie nemůže mít předem danou metodu, ale metoda filozofie je sama jejím problémem. Na otázku, jak se má při filozofování postupovat, může odpovědět sama filozofie.

Filozofie a mýtus

Slovo „*mythos*“ (mýtus) znamenalo původně „slovo“, „vyprávění“. Mýtus byl pro společnost té doby způsobem, jak si jak si vykládala svět. Mýtus odpovídal poměrně nízké úrovni vývoje, k němuž tato archaická společnost dospěla.

Šesté století považujeme za rozhodující mezník, kdy se vedle mýtu začal objevovat nový druh „vyprávění“ – tzv. „*logos*“. Přechod od mýtu k logu je považován za revoluci v dějinách lidského myšlení. Filozofie vznikala a rozvíjela se na základě snahy podat výklad světa objektivně, rozumově

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Pracovní list byl vytvořen v rámci projektu "Nová cesta za poznáním", reg. č. CZ.1.07/1.5.00/34.0034, za finanční podpory Evropského sociálního fondu a rozpočtu ČR.

Uvedená práce (dílo) podléhá licenci Creative Commons
Uvedte autora-Nevyžívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko

uchopitelně, na rozdíl od domněnek a bájných představ, jak tomu bylo u mýtů. To, co je uchopitelné rozumem, nepotřebuje již výklad na základě nějakých nadpřirozených sil.

Dnes již chápeme mýtus jako vyprávění symbolicko – fantastického charakteru. Jako příběhy, jež sice nepostrádají prvky skutečnosti té doby, ale které nejsou logicky zdůvodnitelné.

Filozofie a náboženství

Ve vývoji filozofie od nejstarší doby po současnost, tato usiluje o objektivní vědění a racionální poznání. Filozofii tedy chápeme jako kritickou rozumovou vědu. V tom se zásadně odlišuje od náboženství, které je založeno na víře

a zjevení. To, co Bůh Člověku zjevuje, závisí pouze na něm samotném, je situováno mimo sféru lidského rozumu. Víra přesahuje pro nábožensky orientovaného člověka všechny lidské možnosti. Otvírá mu takové horizonty, na jejichž pochopení mu jeho rozum nestačí.

Problémem dodnes zůstává vztah vědění a víry. Vystávají následující tendence:

odmítání jakékoli sounáležitosti vědy a náboženství (*Martin Luther x Ludvík Feuerbach*); vzájemně se **neomezují ani neovlivňují** (*novopozitivizmus*); pokusy o **zdůvodnění jednoty filozofie a náboženství** (*Aurelius Augustinus, T.Akvinský*). Vidíme, že tato problematika není jednoduchá a vyžaduje si důkladné filozofické i teologické vzdělání.

Filozofie a speciální vědy

Zatímco speciální vědy si svůj předmět a svou metodu neurčují, filozofie ano.

Speciální (reálné) vědy jsou **empirické** (zkušenostní) a v této oblasti zůstávají. Naproti tomu filozofie vychází z empirického, ale hledá důvody empirického neempirickým (např. *Kant*).

Na rozdíl od speciálních věd, není filozofie tematicky redukována, ale ptá se na neempirické podmínky empirického vcelku.

Reálné vědy jsou metodicky abstraktní, protože pracují podle dané metody a neznají celek jako filozofie.

Literatura:

Schlegelová J. Základy filozofie, vydalo nakladatelství S α M v Praze v roce 1991 ISBN 80-900096-4-6.